

JAN HAVLASA: Z cest.

I.

V Kewanee, Wis., 12. listop. 1905.

Niagarské Vodopády a Kewanee byly příčinou, že jsem si z Omahy před odjezdem do Kalifornie zajel ještě na Východ. Ty první byly dávno mým snem, už když jako hoch dupal jsem o daňových krajích nad cestopisy, atlanty i obrázky z ciziny; nebylo možno představit si cestu severní Amerikou bez spatření jednoho z divů jejích, největších vodopádů světa. Ale že i Kewanee, nepatrné městečko v severním Wisconsinu, ležící nad přibojem vln Michiganského Jezera, — že i to městečko bývalo součástí mých dětských snů, mohlo by se lehkou každému zdát podivným a poněkud bizarním.

Je tomu tak: zřetelně před sebou vidím fotografie z Kewanee a White Fish Bay, nad nimiž jsem druhdy sníval o Americe; zřetelně se rozpomínám na slova dopisů, jež mi před lety psával matčin bratr, o něco starší mne, když hrou osudu ocitl se za mořem a za Michiganem v místech, kde žije tolik našeho přibuzenstva, že bezpochyby do nejdelší smrti se nenaučím z paměti všech jména a rodokmen. Na fotografích bylo vidět píly, lesy, rybářské chaty, bárky na jezere, přístav kewanee a romantickou zátoku whitefishskou, zastřelené jeleny, ulovené ryby, — v psaních se četlo o dvou Indiánech, bydlících na blízké White Fish Bay, o divokých "branko", o bouřích na jezeře — Co tu bylo látky k snění! Dětská obraznost malovala si vzrušující výjevy uprostřed divokých lesů, na pobřeží rozličného jezera, v pustinách — Divím se, že jsem tak dlouho vydržel nyní toulat se po Americe a nezajet na místa, jež měla mi připomenout moje sny, jako obyčejně, — kontrastem. Sny máme proto, abychom jich pozbyvali; pošetilý ten, kdo očekává kdy splnění jediného svého snu. A tak se mi zdá dnes, když v Kewanee zapisuju své dojmy, že ona bezděčná obava před zklamáním byla, co mne tak dlouho zdržovalo od spatření míst, k nimž kdysi tak často letěly myšlenky rozpálené hlavy blouznivého chlapce —

Nočním vlakem jsem vyjel z Chicaga na sever, provázen svým chicagským hostitelem drem Jarem Maškem, matčíným bratrem, — týmž, jenž mi druhdy tak pěkně psával o těch wisconsin-ských krásách. Po čtvrté hodině ranní byli jsme už v Green Bay, a poněvadž nebylo času už na vy-spání a ještě ani na snídání, ob-cházeli jsme hotel, zabráni jsouc oba do vzpomínek. A než tma začala řídnout a louže na ulicích lesknout se jítřními rozbřesky, byl čas k snídání a odjezdu.

"Náš" hotel byl nejlepší v městě; kdyby nic jiného, spousta obchodních cestujících při snídání byla by nás o tom přesvědčila; "drummers", jak se jim tu přezdíval, vyberou si vždy nejpohodlnější hotely, a chcete-li se na cestách po Americe dostat do dobrého místa v tom nebo onom městě, obraťte se přímo jen za kteréhokoli z agentů; on vám je poví, důkladně vám při tom vy-počte, co budete platit za pokoj, co za jídla, co za dostavník na nádraží, po případě vyřídí vám zvyky hotelierovy, směšné stránky klerkovy, a upozorní vás, že ta a ta z pokojských nebo z přísluh-jících při stole má roztomilá ústa nebo usměvavé oči. Z našich asi dvanácti spolustolovníků — agentů ani jeden nezdál se být ne-seznámen se všemi šesti Hebami v modrobílých uniformách a s rozkošnými bílými čepečky; usmívalo se to na sebe všechno a laškovně hovořilo, že bychom byli při tom dostali málem chuť ještě na jednu snídání. A pak spolu se šesti z "drummers" jeli jsme na nádraží lokální dráhy kewanee-ské; obchodní cestující a zlá žena nevydržel mlčet ani dvě minuty; netřeba dokládat, že po celou tu cestu mluvili skoro stále aspoň dva "drummers" najednou; a agent nedovede vyslovit pět vět, aby při tom neřekl patnáct vtípů a deset nejroztomilejších lží; i smáli jsme se od chvíle, kdy jsme vešli do vozu až do oné, kdy jsme vylézali. Nejlepší naděje na pěknou cestu nám "drummers" zrovna nedělali; vypravovali o překot hodnověrně i méně hodnověrně anekdoty o pomalosti lo-kálních vlaků; jeden líčil, jak podplatil konduktera v Algomě, a

vlak že tak dlouho přejezděl s ko-její na koleje, přibíral vozy a od-pínal, až on oběhl celé městečko odbyl své obchody a vsedl opět do vlaku; a jiný nás utěšoval, ne-má-li vlak jiných předností, že má jistotu života, až na to, nepře-kousne-li si někdo jazyk při strká-ní na stanicích; dobrý muž bez-pochyby myslil při tom nejvíce na své kollegy a na sebe sama; jedině prý vážně nešťastí, možné na trati, jest náhoda, že by vlak vyjel z té nebo oné stanice o pět minut dříve; což však dosud se ne-stalo —

Ani nám se to nepříhodilo, a tak přijeli jsme do Kewanee po-měrně dost pozdě. Přes to však cesta utekla velmi rychle; byl krásný den, jakých málo bývá na podzim, slunce zářilo, a krajina svým charakterem upomínala na daleké domov; byla to krajina poněkud jiná, než jak ji popsal před třiceti lety dr. Štolba; po velikých lesích nebylo bzmála již ani pa-mátky; farma za farmou se obje-vovala a zase mizela, pole za polem, louka za loukou; jen někde paseka, spásaná dobytčím a oha-žená drátěným plotem, nebo nízoučké zbytky lesa na úbočí a lřebenu nevysoké stráně smutně vypravovaly o zášlých časech. A tak už dříve, než Kewanee a nekonečná hladina jezera ocitly se na obzoru, cítil jsem, jak veli-kou propast může několik let položit mezi sny a jejich splně-ní —

Dr. Josef Štolba ve svých ameri-ckých vzpomínkách píše o tom, jak Vojta Mašek ho "unesl na sever"; nás stihl týž příjemný osud dříve, než jsme se mohli v Kewanee ohlížet. Strýc Vojta nás unesl také na sever, na Doorský poloostrov, do White Fish Bay, hned třetího dne; on jel za svými záležitostmi, my jsme jeli "na jeleny".

Vzdálenost Kewanee od White Fish Bay není podle jezerních běhů příliš veliká; po dráze do Sturgeon Bay a pak vozem je to nejméně dvakrát tak daleko; sa-motnému snad byla by se cesta protahovala časem až nudně při dlouhých zastávkách a nemilo-srdném strkání na stanicích, ale v hovorů uteklo několik hodin, že ani se nám věřit nechtělo hodin-

kám, když jsme se konečně ocitli na břehu Zeleného Zálivu, ve Sturgeon Bay.

Pozdní jeseň sežehla již i krásy prvního listopadu; listnaté stromy podobaly se kostlivcům, tráva byla povadlá, sežloutlá, pole byla přeoraná; jen jehličnaté lesy ještě hrály barvami pod slunečním světlem, . . . ty seřídle zbytky ně-kdejších pralesů, tak ubohé, tak tesklivé. Pohled na krajinu z okna vlaku až unavoval jednotvár-ností; i farmy zdály se být smut-nější oněch, jež navykl jsem si ví-dat na západě, v Nebrasce; většina jich byla v souladu s monotonií okolí i svou barvou; a to prý jsou farmy Dánů, kteří si libují v černé a tmavé šedi. V Algomě uplatnil se vtíp obchodního cestujícího: zdálo se, že tam vyčkáváme, až vlichni "drummers" odbudou své "businessy". Potom jelo se přes bažiny tak zdoluhavě, jak jen lze si představit. Ve Sturgeon Bay přijeli jsme záliv, prodloužený v průplav a jím spojený s jezerem Michiganským. A ze Sturgeon Bay do White Fish Bay vždy stejnou krajinou provezly nás už buggy. Leda že prořídilých lesů vždy více se objevovalo v obzo-rech —

Nevím, co zvláště pamětihodné-ho bych poznamenal o té cestě; že jsme minuli pěknou, dvoupatro-vou budovu tuším, sirotčince, není tak významou; občas že mihla se nám před očima farmačka dost ubohá, dá se předpokládat; jediné, co stojí za poznámku, jsou kostely církve Moravských Bratří, jež ve Wisconsinu jest obzvláště silná; k onomu kostelu, mimo který jsme jeli, patří hlavně Dánové, ale ani jeden — Čech . . . Přes to však mají prý tam obrazy Komenšského, Nejedlová a jiných, a v kázáních nejdnou přijde zmínka o pánech českých, popravených po bělohorské bitvě, o českých a moravských exulantech, o všem tom, co pokro-peno jest českou krví a zatíženo bolestí i hanbou našeho národa.

Kraj, kterým jsme jeli, až z da-leka nikoli tak romantický a divo-ký, jak ho ještě popisoval i dr. Štolba, přece jen na první pohled ukazoval, že jsem tu již jaksi za světem. Poloostrov od Sturgeon Bay na sever nemá železničního spojení ani pravidelného a stálého spojení po jezeře, jež ostatně v

zimě zamrzá aspoň na několik mil při břehu a v zálivu od břehu k břehům, tak že přes ně přejezdí pošta. Před lety, když zde káceli lesy, bylo vše živější; dnes vykácené, pročištěné lesy smutně zřají k nebesům; pořídku na nepřiléh dobré půdě roztroušené farmy a rybářské jezero jsou takřka jedi-ným životem. Místa, kde ještě před desíti, dvanácti lety zvučely píly, hřmotilo se v lese, bárky křižovaly jezero při pobřeží a skoonery přistávaly u pierů pro náklady dřeva i ryb, — ta místa dnes pustnou nebo jsou již pustá — A ještě snad od světa od-lehlejší než poloostrov jest Wash-ington Island, oddělený nebezpečnou úžinou Door, — Branou, v níž ztroskotala se nejedna loď a kde die pověsti zahynul před více než sto lety celý indiánský kmen, vydávší se v loďkách na útok proti nepře-teleckému kmeni a přeřadený bouř z vůle Manitouovy. Dnes už po Indiánech není tu ani potuchy. Ještě před dvaceti lety dva "po-slední Mohykáni" rybařili severně od White Fish Bay; zmizeli i ti dva nebojovni pozůstalí někdejších pánů Poloostrova i Ostrovů; Blíže Tvaře rozlezy se po Poloostrově i po Ostrovech, ale Manitou proná-sleduje je lesními pozáry a sněho-vými vánicemi na pevnině, a klade jim nástrahy na vodě i na zamrzlé hladině jezerní. Švédové a Norové jsou nejlepší lodivodové, ale i ti někdy narazí s lodí v úžině mezi Poloostrovem a Ostrovem na úskalí a jsou pak rádi, vyvážou-li s ho-lými životy.

Tu a tam mihne se návrh i roz-počet na stavbu elektrické dráhy od Sturgeon Bay na konec polo-ostrova, ale bude asi dlouho ještě trvat, než se cokoli podob-ného stane skutkem. A ještě po leta bude severní část poloostrova zatižím, rušeným hlavně jen vý-střely z pušek oněch deset dní v listopadu, kdy je dovoleno honit jeleny. A Washington Island ještě dlouho bude vždy po týdny i mě-síce odloučen od všeho světa, světem zapomenut a snad ani o svět se nezajímaje, dáváje asi mnohým ze svých obyvatelů jen uzounký obzor, ve všech stran ohraňčený jezerními vodami a přece dost široký, aby směstnal v sobě to, čemu se říká štěstí — Pokračování bud.

* Z českých vlastí *

Sluška se otrávil. Dne 30. října zemřela v Kralicích na Moravě zaměstnaná 21letá sluška Marie Němcova z Pavlovic z podezřelých okolností. Vyšetřováním se zjistilo, že se děvče roztokem sir-kových hlaviček otrávil; proč si zoufalo, známo není.

Vrhel se pod vlak. V sobotu dne 25. října položil se v sebevražed-ném úmyslu na koleje mezi Něm Libavou a Hradečnou 55letý po-domní obchodník Oktavián Kna fel, jenž také přejet a usmrcen Sebevraždu spáchal z obavy před trestem; byl ve vyšetřování pro ločin proti mravopovědnosti.

Jubilum v Nár. Divadle. V ne-děli dne 29. října dávana na Nár. divadle pražském "Prodaná nevě-sta", ku kterémuž představení naplnilo se divadlo do posledního místa hudbymilovným obecen-stvem, kteréž přišlo vadati hold herci p. Kroessingovi, který téhož večera vystoupil po 400. v úloze Vaška. Úlohu tu pan Kroessing bez přestání již po 35 let nejvýš mistrně představuje. Každé vy-

stoupení umělcovo bylo příčinou nadšených ovací a herec zahrnut spoustou darů květinových i pa-mátních.

Předčasná oběť brustel. V Mra-zově u Teplé nastal koncem min. měsíce silný mráz, při němž za-mrzl rybník. Na led, ještě nedostí silný, vydalo se několik mladíků tamních a vesele se po něm klou-zalo. Náhle se led prolomil a 23letý Vendelín Heidi spadl do rybníka, kdež utonul, přes to, že mu kamarádi přispěli rychle na pomoc.

Sebevražda vdovy. Dne 4. list-o 8. hod. ranní skočila 56letá vdova po dozorcí potravní daně Marie Koptivová s okna ve třetím patře domu čis. 58a—VII. okres v Praze, kde bydlí její syn, stroj-ník u městského hasičského sbo-ru, do dvora a zůstala tam s roztráštěnými údy na zemi ležeti. Koptivová, jež přišla do Němčic na Moravě, přišla k svému synu na návštěvu. Jak se praví, jest příčinou sebevražedného skutku nouze.

Pro nešťastnou lásku. Dne 30. října o 10. hod. dopolední stěhl se v sebevražedném úmyslu zolletý obchodní sluha Josef Balšán z Nuslí u Prahy v obchodních míst-nostech svého zaměstnavatele z revolveru do břicha a těžce se zra-nil. Ambulančním vozem byl mladý muž dopraven do všeobecné nemocnice na kliniku, kdež jeho zranění prohlášeno smrtelným. Za důvod zoufalého skutku udal ne-šťastnou lásku.

Nebezpečný tulák. V Louňovi-cích, okres černo-kostelecký, šel v sobotu 21. října pozdě večer občan Stárek dohlédnout do chléva. V přítomnosti spatřil krčiti se muže. Na otázku, co tam dělá, vzal neznámý na Stárka vidle. Ohrožený uskočil, zavleč rychle chlév a pospíšil pro sousedy, kteří dopravili neznámého do světnice. Stárek poslal pak do blízkého Mukařova pro četníky. Četnický strážmistr Šajbert přišel a když chtěl prohledati tuláka, shýbl se neznámý a střešbitě popadav sekeru, kterou si nená-padně k sobě přitáhl, udeřil jí četníka do hlavy tak prudce, že mu helmu prorazil a četníkovi hlavu do krve zraail. Zároveň uchoopil četníkovi pušku. Četník však vrhl se naň a převrátil ho, klekl naň. I ostatní pomáhali zdati nebezpečného člověka. Ale

zbujník měl obrovskou sílu, i byli všichni v nebezpečí. Útočník pušku nepustil a stále bodlem úto-čil četníkovi na prsa. Četník vida, že tuláka nezmůže, žádal ostatní, aby zbujníka učinili neškodným. Tu dostal neznámý sekerkou ránu do hlavy a teprve potom podřídil se svázati jej a odvézti do Černého Kostelce k soudu, kde dle prákaz zjištěn v něm ruský příslušník jménem Koval, jenž je v podezře-ní, že spáchal před nedávnem vraždu v Rabí.

Sebevražda šestnáctileté. V sobotu 4. listopadu o 1/8. hod. ranní skočila s okna v sebevražedném úmyslu 16letá Anna Proškova, bydlící v čis. 723 v Štítěnském ulici na Žižkově. Vyběhla z druhého patra, kde otec její, krejčí a do-movník ve zmíněném domě bydlí, do schodiště pod střechem a oknem vrhla se dolů do dvora. Dopadla na hlavu tak, že byla okamžitě mrtva. Proškova, jež má nevlastní matku, která jí však již od útlého věku vychovala, zaměstnána byla u p. Stankeho na Král. Vinohra-dech jakožto malíčka pohledaie. V pátek večer přišla až po 9. hodině večerá domů. Když se jí matka ptala, kde byla, odpověděla, že má mnoho práce. Před tím však byla u Proškové sousedka, která se divi-la, že Anna není ještě doma, kdežto

dcera její, která jest rovněž u p. Stankeho zaměstnána, přišla již domů o 6. hod. Byla z toho domácí různice. Ráno měla jít Anna Proškova opět do práce, ale prohlásila, že nepůjde. Odběhla i za několik minut křik domácíci lidí ohlašoval, co se stalo. Na trmrtvola dívky dopravena do pa-thologického ústavu.

Z doplatek 150. obdržel naši předpla-titel krásný obraz v barvách jako Jan Hus Žižka, Anišl míru a p. l. x

Laciné pozemky v Jižní Dakotě

Upozorňujeme naše krajany, bydlí-ve starých osadách Nebrasky, Iowa Minnesoty, kde se prodávají pozemk-od \$60 až do \$100 akr, že mohou koupit za polovíčku těchto peněz, a sice od \$30 do \$40 akr, právě tak dobrý a úrodný pozemek v okresu Charles Mix v Jižní Dakotě, kde jest již nasazeno několik českých rodin, blahobytu se těšících. Každé první a třetí úterý v měsí-možno dostati laciné jízdné, a židám naše krajany, kteří zamýšlí koupiti pozemek, aby neotáleli a přijeli se pře-svědčiti na své vlastní oči, a jsme list-že uznají pravdivost našeho tvrzení. Máme dobrý výběr pozemků na prod-ve výše uvedeném okresu a jsme jist-že každý, kdo sem přijede s úmyslem koupiti pozemek, nepojede odud, a nebyl sobě zakoupil pozemek. O další podrobnosti pište na- 101f WAGNER BROS., Tabor, S.